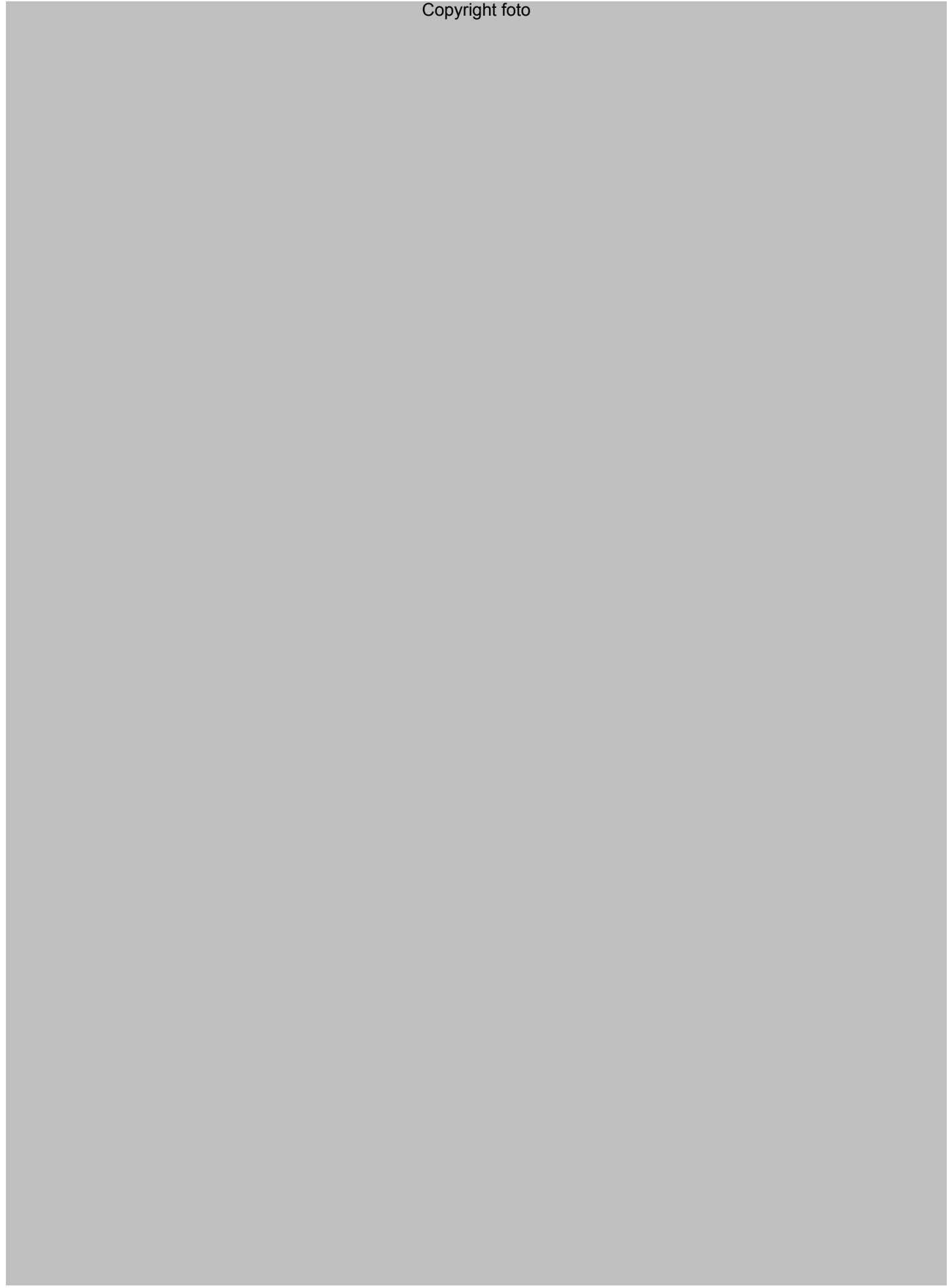
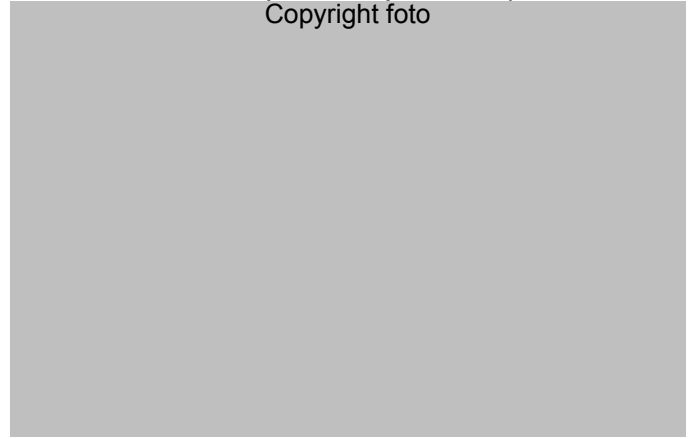

Copyright foto

Ontbladeren en zwadrooien besteden de telers tegenwoordig uit aan loonbedrijf Tamminga. Volgens de akkerbouwers gaat de combinatie in een nat seizoen langer door dan een bunkerrooier.

‘Samen oogsten loont’

Het ontbladeren en zwadrooien besteden ze sinds enkele jaren uit aan een loonwerker. Maar verder is de samenwerking tussen zes suikerbietentelers in de Groninger Veenkoloniën nog springlevend.

„Zelf laden is goedkoop, is gezellig en het spaart de bodem.”

Met precisie stuurt Adolf Woltjer een John Deere 6810 met Gilles-rooi-combinatie over een perceel bieten van Reinier Bouwman. Beurtelings werpt de chauffeur van loonbedrijf Tamminga zijn blik naar voren, waar de ontbladeraar zijn werk doet, en naar achteren, waar de compacte lichter de bieten reinigt en in het zwad legt. Lang blijven de bieten niet liggen, want in zijn kielzog volgen Pieter Folkersma en Hans de Boer, die de bieten met een getrokken WKM-lader op de kipper laden. Folkersma en De Boer zijn twee van de zes akkerbouwers die de lader samen in eigendom hebben. In totaal rapen ze er jaarlijks ongeveer 80 hectare mee op. Tot vijf jaar geleden deden de akkerbouwers ook het rooiwerk nog zelf. Maar het onderhoud aan hun WKM-zelfrijder werd onvoorspelbaar en de verlengde versie beviel ze ervoor hadden. Folkersma: „De laatste rooide voor de wielen. Op zich hartstikke mooi natuurlijk, maar als het goed nat

werd, en hij flink moest trekken, ging hij zich ingraven.” Toen Tamminga ze een gunstig aanbod deed voor loonwerk, was de beslissing snel genomen: het rooien werd in het vervolg uitbesteed. En dat bevalt prima.

Net oorlog

De samenwerking tussen de telers gaat terug tot 1993. Folkersma is een van de deelnemers van het eerste uur en vertelt dat het plan ontstond uit onvrede over het werk van een loonwerker van de klei. „Die kwam met een grote bunkerrooier met een agressieve reiniging. Als hij aan het werk was, leek het wel oorlog. De stukken biet vlogen je om de oren. Dat zinde ons absoluut niet. Een collega van ons had in die tijd een eenrijige Stoll-rooimachine en in overleg met hem zijn we gaan kijken of we zelf niet wat zouden aanschaffen. We hadden er de tijd voor, we vonden het mooi werk en we hadden berekend dat het ook nog eens goedkoper

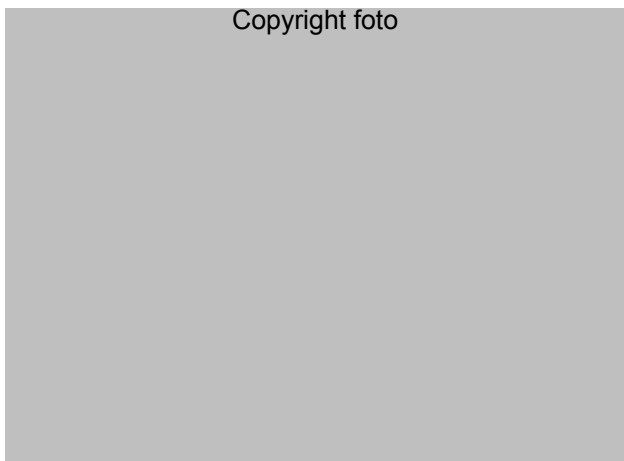
was. Toen hebben we onze eerste WKM-zelfrijder aangeschaft. Voor 25.000 gulden”, zegt de akkerbouwer, die het verslag van de oprichtingsvergadering er net nog even op na heeft geslagen.

Drie telers uit de begindagen zitten nog steeds in het samenwerkingsverband, een paar zijn afgevallen en er zijn in de loop der jaren weer drie nieuwe leden aan de ‘bietenclub’ toe gevoegd. Voor de laatste drie akkerbouwers was de bodemstructuur de doorslaggevende reden om aan te haken. Hans de Boer is een van hen: „Bunkerrooiers zijn in de loop der tijd steeds zwaarder en groter geworden. Op breed rubber lijkt het gewicht op het oog allemaal nog prima op te vangen, maar in een nat seizoen vielen mij de schellen van de ogen”, geeft de akkerbouwer uit Schildwolde aan. „Terwijl de bunkerrooier passeerde, zag ik een paar meter verderop het water tussen de bieten omhoog komen. Alle lucht wordt dus uit de grond geperst. Het wordt steeds

Samenwerkende bieten-telers

Hans de Boer, Minze Haaijer, Pieter Folkersma, Reinier Bouwman, Ebe Jan de Haan en Jan Gert Doornbosch zijn zes akkerbouwers uit de omgeving Schildwolde/Slochteren (GR), die samen een bietenoogstcombinatie vormen. Voor hun gezamenlijke areaal suikerbieten van ongeveer 80 hectare gebruiken ze hun eigen getrokken WKM-lader. Ook helpen ze elkaar met de afvoer van de bieten. Het loofklappen en zwadrooien wordt gedaan door loonbedrijf Tamminga uit Harkstede met een Gilles-combinatie. Vaste chauffeur is Adolf Woltjer. Een van de telers heeft een deel van zijn bieten op zware klei staan. Die worden wel met een bunkerrooier geoogst, die voorzien is van een axiaal-reinigingsset.

Wie zijn collega komt helpen met een trekkerkippercombinatie, komt met een volle dieseltank en vertrekt met een volle dieseltank.

moeilijker om dat soort verdichtingen op te heffen, omdat ze op grotere diepte plaatsvinden. Natuurlijk rijden wij ook wel eens sporen, maar ik heb het idee dat dat minder schade doet."

Langer door

De lichte rooicombinatie van Tamminga heeft het vandaag niet zwaar. Er is al enige weken geen neerslag van betekenis gevallen en dat maakt de omstandigheden, afgezien van wat mist, ideaal. Toch heeft de combinatie ook onder minder gelukkige omstandigheden zijn waarde al ruimschoots bewezen. De trekkercombinatie gaat onder natte omstandigheden langer door dan de bunkerrooier, is de ervaring van de telers. De dubbellucht op rijenafstand houdt de relatief lichte machine net even gemakkelijker 'boven' dan een zware zelfrijder. „Je hebt hier soms veen in de ondergrond. Als je op zo'n plek onverhoopt een keer door de bouwvoor zakt, krijg je deze combinatie gemakkelijker weer vlot dan een bunkerrooier", aldus Folkersma. Ook over de reiniging en het kopwerk zijn de telers tevreden. Het enige punt waarop de rooicombinatie haar meerdere moet erkennen in een zelfrijder, is de capaciteit. „Je merkt dat deze lader gebouwd is op opbrengsten van 50 à 60 ton per hectare en niet op de 80 of 90 ton die tegenwoordig gebruikelijk is", zegt Reinier Bouwman, akkerbouwer in Schildwolde. „Toch rijden we, als alles lekker loopt, evengoed nog 10 hectare op een dag aan de hoop. Wat ons betreft is dat genoeg." Zolang de lader het blijft doen, rooien de telers er mooi mee door. Veel onderhoud

vraagt de machine niet. „Met 500 euro per jaar ben je er wel", schat Bouwman, die samen met Folkersma voor het onderhoud zorgt. „Veel werk hebben we er niet aan. Een dag in het jaar. En onderdelen worden wel schaarser, maar ze zijn er nog wel."

Mooi werk

Over de totale kosten van de bietenoogst wijden de telers liever niet in detail uit. Maar ze willen wel kwijt dat ze 'nogal wat' goedkoper uit zijn dan wanneer er een loonwerker met een bunkerrooier moet komen. Het zou op zich al een reden zijn om het zo te doen, vinden ze. Wat ook meetelt, is het sociale aspect, benadrukken de telers. Ze komen elkaar graag even helpen met de afvoer van de bieten. Dat is niet alleen handig, maar ook leuk. „Meestal heb je daar in deze tijd van het jaar wel even tijd voor. De aardappelen zijn eruit en dan is de druk bij iedereen even van de ketel. Bovendien is het mooi werk. En gezellig. Vaak blijven we even nazitten met een biertje", zegt Minze Haaijer. De kosten van het bieten rijden worden niet met een schaarste geknipt. Vaak is het zo dat degene bij wie ze rooien, zelf de trekker voor de lader zet. Met de inzet van trekkerkippercombinaties is het maar net hoe het uitkomt. Daar wordt niet moeilijk over gedaan. „De ongeschreven regel is dat je met een volle tank komt en met een volle tank weer weggaat." Desgevraagd noemen ze de bodem als belangrijkste reden voor de samenwerking. Stuk voor stuk zien ze een bunkerrooier op het land niet zitten. Daarbij hebben ze het geluk dat hun grond zich goed leent

voor deze aanpak. Het aantal rooibare dagen is relatief groot en de bieten laten zich gemakkelijk reinigen. Een van de deelnemende telers weet maar al te goed dat dat ook anders kan zijn. Hij heeft een perceel op de zware klei en daarvoor laat hij een bunkerrooier komen met een axiaalset. Toch komt er een moment dat de lader aan vervanging toe is. Of stel dat de loonwerker ophoudt. Wat dan? Gaan ze dan zelf weer rooien? Folkersma: „Dat kan ik mij best voorstellen, ja. De lader waar we nu mee draaien, hebben we betaald uit de verkoop van de oude rooier. De rest zit in een pot waaruit het onderhoud wordt betaald. Enkele jaren geleden hebben we de reinigungs-zonnen nog vervangen en verder vallen de kosten mee. Dus we hopen nog jaren vooruit te kunnen."

„Maar", zegt Bouwman, penningmeester van de club, „de bodem van de pot is nu wel in zicht. Binnenkort moeten we weer met de pet rond." ■

Voor het laden van de bieten beschikken de zes akkerbouwers over een eigen WKM-lader. Zolang deze nog niet aan vervanging toe is, hebben ze nauwelijks kosten aan de machine.